

Ruzsa Dénes

# Határátlépések, dimenzióváltások

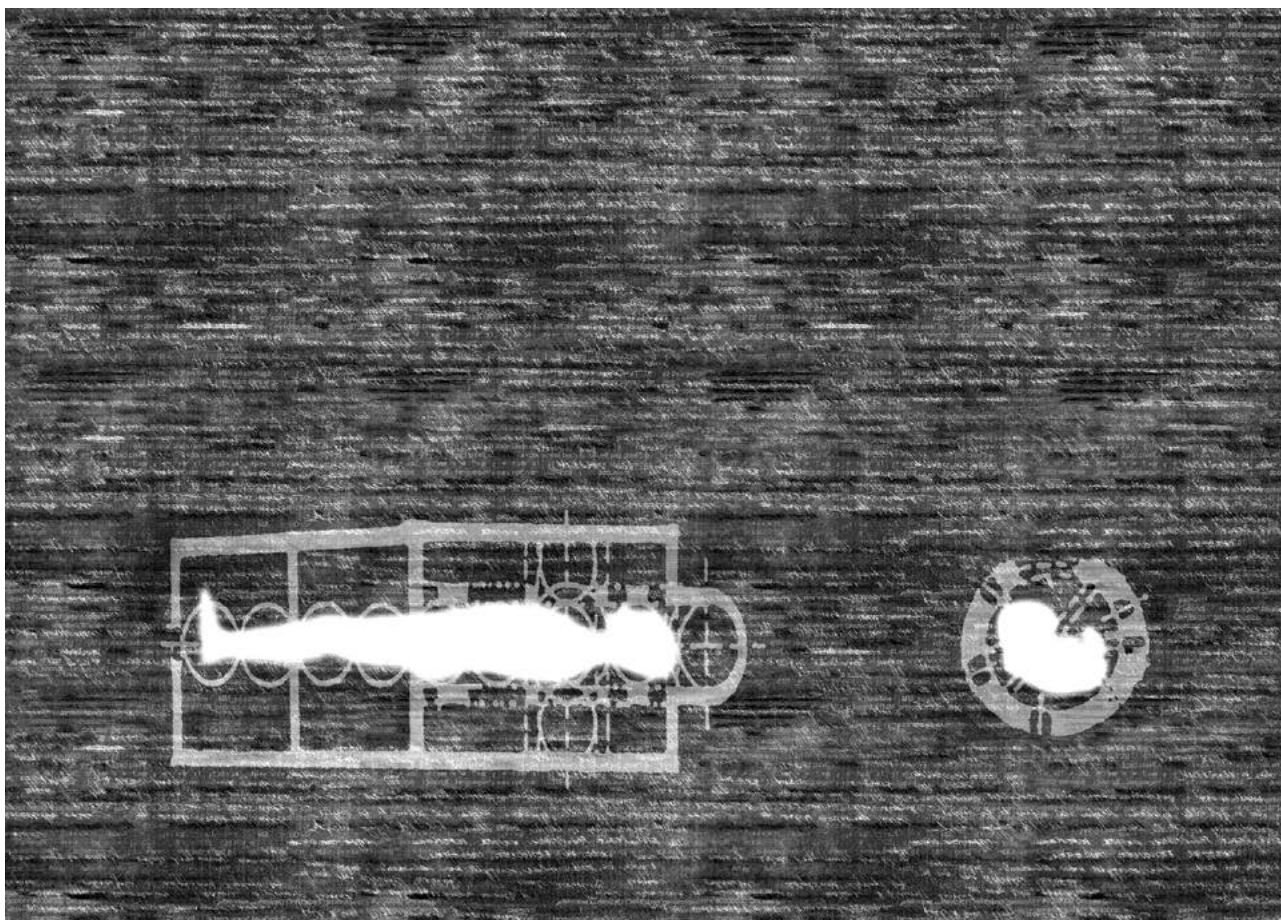
**A Magyar  
Képzőművészek a  
Világban Egyesület  
kiállítása**

Bartók 1 Galéria,  
2022. VII. 4. – VII. 20.

A határátlépés fogalmának kiterjedt szakirodalmatlan, filozófiai, társadalmi-politikai, szociokulturális és esztétikai diskurzusok tárgya. A határ mindig térbeli és időbeli elválasztó vonal. Elkülönítést, különbözőséget jelent, ugyanakkor az ismert, hagyományos opozíciók – mi és ők, múlt és jelen, előtte és utána, távoli és közeli, külső és belső, saját és másik, igaz és hamis, férfi és nő – helyett az ellentéteket felszámoló, meghatadó kapcsolatok előtérbe kerüléseként is meghatároz-

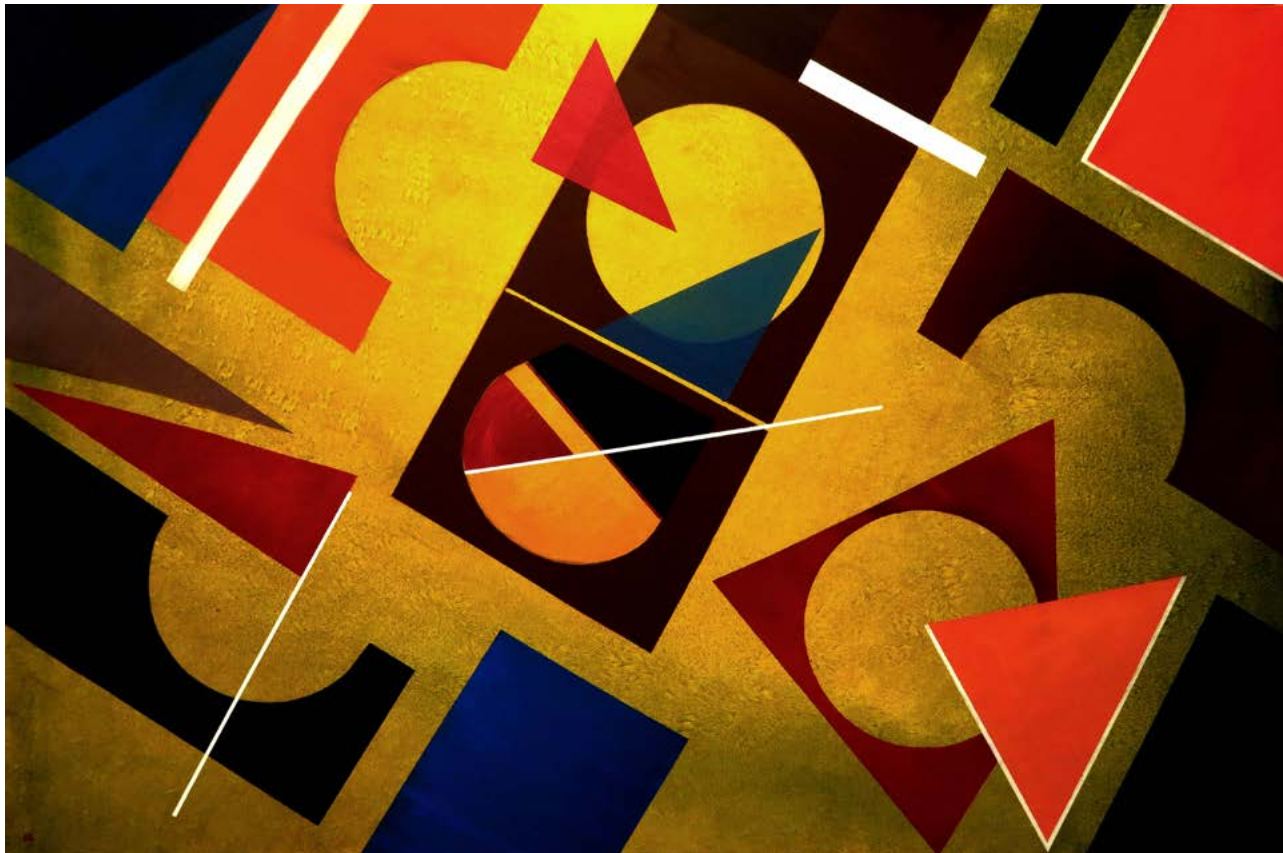
ható. Nem egyenlő az egyén mozgásszabadságával, hanem általánosságban a szabadság szféráját jelenti, mely a művészet területén korábban is számos formát öltött (Sturm und Drang mozgalom, Gesamtkunstwerk).

A kortárs művészet vonatkozásában többen kiemelik a határátlépések szerepét, mely lehetővé teszi az egymás munkáira való reflektálást, de az egyéni törekvések megerősítését is szolgálhatja. A korábban felsorolt ellentétek mellett az egyesület most kiállított műveiben



PÉZMAN Andrea:  
*Kőrforgás II.*, 2015,  
digitális nyomat,  
70×50 cm  
A művész jóvoltából  
←

KOPPÁNY Attila:  
*Játék*, 2021, akril,  
 vászon, 100x150 cm  
 A művész jóvoltából →



a következő dichotómiák is felfedezhetők: élet és halál, illúzió és valóság, táj és természet, szöveg és kép, tér és sík, tabu és kötetlenség, rend és rendezetlenség, külső és belső tér, jelen és múlt, kozmosz és Föld.

NEMCSICS Ákos:  
*Hommage à Sárga-  
 parafrázis (Tripichon  
 Coloris II.)*, 2019,  
 vegyes falemez,  
 62x62 cm  
 A művész jóvoltából ↓

Egy burok spontán fejlődését, majd transzformálódását figyelhetjük meg Réti Ágnes munkáin. Az evolúció nem egyenes irányban, egy cél felé halad, számos változás és apró hiba révén alakul, változik. Ugyanakkor tudatosságot valamilyen irányítottságot, tervezettséget is feltételezünk Brandon Carter antropikus elvével össz-

hangban, mely szerint csupán a véletlenek révén nem jöhetnek létre komplex rendszerek.

Koppány Attila *Játék* című, geometrikus absztrakt irányt képviselő alkotásában a mélység illúzióját a kép szélein felszejlő sötétebb körvonal adja, a háromszögek a kép középpontja felé vezetik a néző tekintetét. Koppány a „világból” kimetszett formák játékával teremt új valóságot, a határok nála nem érnek össze, inkább finom rétegződésben egymás felett lebegnek. Stein Anna *Alkonyat* című festményén határzónát jelenít meg, mely átvezet minket a sötétedés misztikus, illuzórikus óráiba. A *Kettő között* című festményén a női karakter életteli, maga a déli nap. Harsány színességével ellentétben egymással szemben álló férfi figurái szürkéségbe, homályba vesznek.

Bárány T. Rézia kiállított munkáiban az idő jelenségére kérdez rá: a múlt és a jövő között állunk félúton, az univerzumban lebegve, bolygónk határán. A múltat nem tudjuk újra megélni, a jövőt pedig csak elképzelhetjük; a kapuban állva, mindig csak a jelen szűk tere között létezhetünk. Milo Sakac *Egy* című festményén a kapu a határátlépésre ad lehetőséget, de a jövő itt is rejtve marad, a túloldalról beszűrődő fény elvakít, nem látunk át rajta mindaddig, amíg szemünk hozzá nem szokik az ott uralkodó törvényekhez. A *Kettő* című munkáján már az átjáró jelenléte sem egyértelmű, nem tudhatjuk, hol húzódik a határ illúzió és valóság között. Németh Géza a táj és a természet közötti határokat vizsgálja. A természet objektív, az embertől függetlenül létező, amelyet a róla szóló irodalom szabadnak, a történelemtől függetlennek, változatlanoknak, állandóknak határoz meg. A táj ezzel szemben gondolati képződmény, a szemlélő maga hozza létre, maga teremti. Németh Géza misztikus, szurrealisztikus jelentéssel ruházza fel.

Nemcsics Ákos négyzetes keretbe foglalt, rendezettség és rendezetlenség illúzióját egyszerre keltő kompozícióin a háromszögek középpontba futó élei a sárga, vörös, illetve a kék szín által kiemelt középponthez vezetnek. Triptichonján a szimmetria kérdése foglalkoz-



tatta. „A természetben sohasem tökéletes a szimmetria. A struktúrák organikus módon szerveződnek. Meggyőződésem, hogy az önszerveződés az alapja a természeti struktúrák létrejöttének, így a harmóniának és a szépségnek is. A geometrikus, letisztult struktúrák is egy ilyen organikus fejlődés eredményei” – vallja.<sup>1</sup> A fehér keret által határolt mértani elemeket labirintusként is érzékelhetjük, a középpont felé haladva jutunk el a saját rendszert létrehozó maghoz.

A szabad asszociáció rendkívül fontos Ézsiás István konstrukciói esetében. Kiállított munkájának címe a MADI elnevezésű mozgalomra (Movement Abstraction Dimension Invention) utal, amely a mozgás, absztrakció, dimenzió és a felfedezés hívószavakra épül. A *MADI relief*en a teljes holdfogyatkozás jelensége is felsejlik. Ez a természeti jelenség egy ritka határátlépés, a kozmoszban lévő helyünket mutatja, tudatosítja bennünk, hogy a bolygók gravitációs játékának mindannyian részesei vagyunk. Jelentős hangsúlyt kapnak Ézsiás munkáin az átlós vonalak, melyek égi kísérlőnkkel való kapcsolatainkra, a rendszer kötöttségére utalnak. A *Hold*, amely az egyetlen olyan égitest, melynek bizonyos felszíni formáit szabad szemmel is láthatjuk, „határátlépései” során mindig változtatja a színét és az alakját, eltűnik szemünk előtt, majd újra teljes képét mutatja. Lux Antal munkáin szöveg és kép dinamikus párbeszéde bontakozik ki. A vizuális kultúrában a két versengő médium, kompozícióin egyenrangú szerephez jut. Kiállított műveiben a mindenhol jelen lévő határvonal elkülönít, de nem választ el. *Egyelőre egy mondat* című kollázsában a szövegértelmezés a szimbolikus elemek összeköttetésével új jelentésrétegeket tár fel.

Puskai Sarolta *Minden harmadik* című nyomata strukturálisan és tematikusan is két részre osztható, a kép felső részében a nők ellen elkövetett erőszak digitális képmanipuláló filtereken átszűrt képei jelennek meg. Az erőszak gesztusai így részben absztrahálttá válnak, a művész a szűrők alkalmazásával jelzi a probléma tabu voltát, ugyanakkor jelenvalóságát is. A kép alsó részében a feminista mozgalmak jelentős képviselőinek portréit sorakoztatja fel a kezdetektől napjainkig. A szöveg és színvilág is erősíti a fent említett reakció és válasz kettősségét; a fizikai és mentális agresszió, az érzelmi, pszichológiai bántalmazás valóságát és az ellene folyó harcot. Pézman Andrea kiállított művein az élet körforgásának tematikáját dolgozza fel. Rézkarcán a Möbius-szalag a végtelen szimbóluma. *Körforgás II.* című művében az élet kezdetét és végét jeleníti meg az anyaméhben nyugvó gyermek és a halott férfi figurájával. A háttérben a digitális képalkotást reprezentáló vizuális elemek, Javascript-kódok genetikai parancsként funkcionálnak. A kézírás és a programnyelv kódjai szinte vibrálnak, dinamikát kölcsönözve ezzel a nyugodt kompozíciónak. Közelebbről vizsgálva a képet „resize, body, animate, border=0” szövegformátumú vezérlőkódok jelennek meg, kitégítve a határt a biológiai és technológiai létforma, a poszthumanizmus vizsgálatához.



↑  
NÉMETH Géza: *Titokzatos tájak 1.*,  
2016, akril, vászon, 90×130 cm  
A művész jóvoltából



↑  
LUX Antal: *Egyelőre egy mondat*,  
2021, akril, kollázs, 50×70 cm  
A művész jóvoltából

1 Idézet a művésszel folytatott beszélgetésből.